

ÖZ İZLEMESİZ RESİMLER

CLAIRE LAJUS

Önizlemesiz Resimler
Claire Lajus

VI. İSTANBUL Offline Şiir Festivali kapsamında tanıtım materyali olarak basılmıştır, satılamaz.

2023

Mavi Delta Yayınları

Genel Yayın Yönetmeni: Zerrin Yılmaz

Editör: Efe Duyan

Türkçe çeviri: Gökçenur Ç., Efe Duyan

Bu kitapçık Versopolis Platformu desteğiyle basılmıştır.

VERSOPOLIS

ÖNİZLEMESİZ RESİMLER

CLAIRE LAJUS

Hazırlayan & Çeviren:

Gökçenur Ç., Efe Duyan

**ÇEVİRİMDİŞİ
İSTANBUL**

Mavi Delta Yayınları

İÇİNDEKİLER

İsyan ve Hayret: Claire Lajus	7
Sözden	8
Sığınmacının Şarkısı	9
Koro – Palmira	10
Denizin Şarkısı	11
Cenaze Alayı	12
Önizlemesiz Resimler I	14
Önizlemesiz Resimler II	15
Önizlemesiz Resimler III	16
Rage and Astonishment: Claire Lajus	17
Words	19
Chorus – City of Palmyra	20
The Refugee’s Song	21
The song of the sea	22
Procession	23
No preview pictures I	25
No preview pictures II / Aperçus indisponibles II	26
No preview pictures III / Aperçus indisponibles III	27

Poèmes: Sélection Versopolis.....	28
De la parole.....	29
Le chœur- la Cité de Palmyre	30
Chant du réfugié.....	31
Chant de la mer.....	32
Cortège	33
Aperçus indisponibles I.....	35
Aperçus indisponibles II	36
Aperçus indisponibles III	37

İSYAN VE HAYRET: CLAIRE LAJUS

Her dilin şiiri kendi içinde bir evrense de, evrenler arasında sayısız kapıya rastlamak mümkün. Claire Lajus'un şiirleri Türk okurunun şiir damağında tanıdık bir etki yapmasının ardında, Lajus'un Türkçe şiire yakınlığı yatıyor olsa gerek. Türk şiirinin Fransız edebiyat evreninde elçiliğini üstlenmiş figürlerden biri. Sadece bir süre Türkiye'de yaşaması değil, çevirmenliği ve yayıncılığının verdiği dengeyle, iki dil dünyası arasındaki eşikte yazıyor şiirlerini.

Lajus'un şiirleri dikkatini dünyanın fiziksel varlığına ve siyasal yüzeyine veriyor. Ezilenlerin sesini yer yer mitoloji ve tarihle harmanlayarak çoğaltıyor. Diğer yandan aynı isyankar persona kendi içinin boşluklarına, bireysel dünyanın karmaşık, melankolik dipsiz kuyusuna bakmaktan da çekinmiyor. Okuruyla adeta sohbet eden, çok yönlü, şiirinin edasını öyküyle dengeleyen bir şiir.

Clair Lajun, bir süre Türkiye'de Fransızca öğretmeni olarak çalıştı. Çağdaş Türk şiirini Fransa'da tanıtmak amacıyla 2013'ten beri Ayna adlı e-dergiyi yayınlıyor (www.revueayna.com). Lodève Uluslararası Les Voix de la Méditerranée Festivali ve Sète Uluslararası Voix Vives Şiir Festivali için davetli Türk şairlerin şiirlerini çevirdi (2009-2014).

L'Ombre remue adlı şiir kitabı La Crypte Yayınları tarafından 2018'de; Aux Aguets adlı diğer kitabıysa Michel Cassir'in önsözleriyle L'Harmattan Yayınları Levée d'Ancre serisi içinde 2020'da yayımlandı.

Ayrıca Kulağı Kirişte adıyla Aytekin Karaçoban çevirisi ve Özdemir İnce'nin önsözleriyle Ve Yayınlarından 2021 yılında seçilmiş şiirleri basıldı.

İki yeni şiir kitabı bu kış yayınlanacak. İlk romanının hazırlıklarını sürdürüyor.

Efe Duyan

SÖZDEN

gün gelecek eski şeylerden söz etmemiz gerekecek
acele etmeden
kabuklarından çıkartmamız
onca sessizlikten sonra sözden çıkarır gibi
hiçbir sözcük bulamadığımız için görünmezi biçimlendirmek
konuşmak gerekecek
sözler tanıdıklarımızdır gölgelerimiz gibi
çelişkilerimizin gediklerindeki bu çakıllardır
gün gelecek belirsizliklerimizde uyuklayan zamanı
dürtüklemek gerekecek
bazı şeyler devrilecek
dizginsiz söz başka çatlaklar açacak ve
sessizlikte yatan devler sarsılacak bir bir

Çeviren: Gökçenur Ç.

SİĞİNMACININ ŞARKISI

Dikenli tellerin ardındaki gölgeyim ben
iri yuvarlak gözlü kapüşonunun altında
dolu dolu istenmeyen anılarla
ufukta hiçbir şey yok
ne Eysel ne Rotterdam
hiçbir şey daha güzel değil geçmiş hayatımdan
bulanık çizgileri geçmişin
kilitli bir eve tırmanan yabancı otlar
Sınırları iyi korunan bir ülkenin kapısında dikiliyorum
gölgeyi uzanıyor duvarlarının ardına
avlanan bir tavşan gibi sürünüyorum
dün yakalanan ve geri çevrilen
Yeniden içeri sızmayı deniyorum
Bir hendek buluyorum yaralarımı saracağım
kendi izlerimi takip edip kaynağıma döneceğim
çok geç çok geç yakalandım yine
boynumda bir mülteci tasmasıyla

Çeviren: Gökçenur Ç.

KORO - PALMİRA

Ah gardiyanim
zamanın ağır adımları otayacak her yarayı
ama bugün dinle ülkeni
duy tragedyayı
— boz moloz yığınları, yarılmış beton duvarlar,
makine iskeletleri
hayvan cesetleri—
çok derin çok dar bir geceyle sersemlemiş
güneşin doğmak istemediği bir gün
harap bir kuyuda yankılanıyor heba olmuş çığlıklar
Ah gardiyanim
Halepte, Humusta, Şamda
hava dumanların altından akan bir ırmak
bir gizemi anlatıyor bugün
ülkeyi izleyen gözlere eski kartpostallar
görünmez çöl yalğımları yansıyor dürbünlere
dinle, yorgunlar ama bıkmadan usanmadan söylüyorlar
mahallelerinin, vadilerinin, bölgelerinin adlarını
mumların mahkumu savaşçılar geliyor görüyorum
silahları olmayan tek şey benim adımın güzelliği
Ah gardiyanim
zamanın ağır adımları yaraları otayabilir
ama bugün duy tragedyayı

Çeviren: Gökçenur Ç.

DENİZİN ŞARKISI

bir çıkış kapısı bir umut ufku ben bir
rüyayım bir kaçış rüyası
bir çıkmaz sokak geçit vermeyen
gerçek birleştiriyorum karaları karaları ayırıyorum
haritanın üstünde ben sadece renkli bir dış yüzüm
sen beni hor gören insan

Çeviren: Gökçenur Ç.

CENAZE ALAYI

Shireen Abu Akleh parlak bir tabutun içinde
omuzlarda taşınıyor kalabalığın arasından kiliseye

güneş bayraklar eller telefonlar gözyaşları çığlıklar
Kara kasklar
tabut bir ile-
ri bir ge-
ri süzülüyor
bu suretler ormanında
darbe aldıkça alıyor yaslı bedenler
kara kaskların yas tutmuyor
yasa yas
kana kan
tökezleyen tabut
açılan eller
çöken omuzlar
tepetakla tabut
yere düşmeden yakalanır
ayaklar birbirini çığnerken

iğrenç
coplar kalkıp iniyor etin üstünde
harman yerinde buğday taneleri gibi

Meryem Ana kendini görmüş geçirmiş sanırdı

Shireen Abu Akleh parlak bir tabutun içinde
darbeler arasından taşınıyor omuzlarda

bu ne menem bir arbede Kudüs'te
Kutsal Babalar'ın dirilesi geliyor
ki Shireen Abu Akleh için birer dua etsinler

Hiç kimseden hiçbir şey istememişti Shireen Abu Akleh
Sadece işini yapıyordu Shireen Abu Akleh
Shireen Abu Akleh

Çeviren: Efe Duyan

ÖNİZLEMESİZ RESİMLER I

deniz mi ben mi
hangimiz daha çok konuşuyor?

*

deniz tamamlıyor solgun gökyüzünü
tek martı bile yok
sahipsiz deniz
boşlukta çınlıyor

*

sağır taşlar
bekliyorlar beklenmeyen
yitişlerini

Çeviren: Gökçenur Ç.

ÖNİZLEMESİZ RESİMLER II

yan yatmış sisli gövdesiyle bir dev
her an dönüp ezmeye hazır bizi
alacakaranlıkta dađ
sergiliyor derin yarıklarımı

Çeviren: Gökçenur Ç.

ÖNİZLEMESİZ RESİMLER III

bekleme odası
cam kapıların ardındakiler
rüzgâra kapılmış çalılar mı, iyileşen hastalar mı?

*

düşünceler duraksıyor
muşambanın üstünde belgin bir noktada
başka hiçbir şey yok orada, yok başka hiçbir şey

*

klasörler klasörler matruşkalar
fotoğraflara göz atıyor
kaşlarını kaldırmış kötü katlanmış
çarşafklar gibi somurtkan bir suratla
doktor dilini tutsa da
bedeni çoktan söyledi söylenmesi gerekeni

*

koridorlarda yönlendirme levhaları, renkli şeritler
yerlerde ve duvarlarda
bir oyun sanki bu
eğleniyor musun kaybolmuş çocuklar gibi
oradan oraya dolaştırırken bizi

Çeviren: Gökçenur Ç.

RAGE AND ASTONISHMENT: CLAIRE LAJUS

Claire Lajus is a poet, a translator of Turkish, and both the founder and leader of the online review Ayna that promotes contemporary Turkish poetry.

For five years she taught French at the Samsun University in Turkey, then at the Alliance Française in Bordeaux. She is now dedicated to translating and writing.

She writes poetry mainly, but also short stories and a novel is underway. Her poems have been published in various reviews (Nouveaux Délits, Soleils & Cendre, Traction-Brabant, A L'index, La Main millénaire, Verso, In toto...). She wrote *L'Ombre remue*, a poetry book released by Éditions La Crypte in 2018; *Aux Aguets*, a part of the *Levée d'ancre* series at L'Harmattan in 2020. Two other poetry books are in progress.

Poetry writing stems from necessity for Claire Lajus, her poems are like a compass in her life. They help her understand the world better et know oneself better, they represent her lever for a better life and keeping her eyes wide open.

Sometimes her poetry is exploring the intimate, the invisible fiber of the being within one's entrenchments, and sometimes the world pulse, the weirdness and injustices of it. The poem connects her to a vital space, to the redemption of words throughout the power of words that get lost, reunite et rebel like wounded creatures, at times illuminated ones. Knowing the limits of adventure, she recreates meaning by plunging into the multiple forms of the living, be it made of delicate skin or rock. With successive strokes she perceives the essence of the surrounding, first with contemplation, a merciless awareness of facts or their loss (a question suddenly lighted and instantly hushed), then with empathy whereby, as she says, the poet clings to the story.

Among the recurring themes of her poetry, we often find pairs, for instance Time with absence of Time -an eternal instant- oblivion with memory, wanderings and stillness, frailty and strength.

The poem is either porous, surly or drilled. Claire Lajus attributes importance to the musicality of language, she chews her words at length before writing them down so as to shape them into a poem.

Her poetry is open onto the world and others, “we” is more frequent than “I”.

They are short poems often, but they form a succession, echoing each other. It is a poetry of senses and matter.

Outstanding in her poetry is the room for the non-human. Wildlife, flora, mineral spaces, mountains are ever-present, for all these have an effect on the poet’s sensitivity and her understanding of the world. They are her allies in the face of both the violence of the world and her life companions.

Often with economy of words, the poet seeks an image to affect and create a vision for the reader. Through vision she wishes to transmit what emotion has taught her. Thus, in her poetry, both the gaze and brief gesture reshape the poem. One of her collections is titled “On the watch” (Aux aguets), because what matters is the author’s physical posture seeking to flush out the accuracy of an emotion, whether it be existential or whipped by the violence of an unsustainable reality.

With Claire Lajus are found both outrage (facing the world order) and astonishment (metaphysical) ; they are the two strands of her poetry.

Jean Poncet

WORDS

one day we shall speak of past things
calmly
take the mout of their shell like speech after a long silence
shape the invisible after failing to find the words
speak
they are as familiar as our own shadows
stones in the crack of our contradictions
one day we shall stir the time a sleep in our uncertainties
some things will be knocked down
wild words will cut into other faults and

the giants lying in the heart of silence will start a rising one by
one

Translated by Jean Poncet

CHORUS – CITY OF PALMYRA

ô my guardian
the heavy pace of time will heal all wounds
but today is a time of tragedy listen
the country
– gray rubbles heaps split concrete stones
carcasses of machinery
corpses of animals–
where the day is loth to rise dazed
by the hold of too deep too narrow a night
a bewildering well echoing wasted screams
ô my guardian
In Aleppo, in Homs, in Damascus, oxygen is flowing under the
fumes
to the eye peering at today's country old postcards tell of a
mystery
incomprehensible desert mirages down the telescope
listen worn mouths tirelessly chant
the names of their districts their valleys their regions
unarmed but for my name my beauty
prisoner of my sand I can see the warriors coming
ô my guardian
the heavy pace of time will heal all wounds
but today is a time of tragedy listen

Translated by Jean Poncet

THE REFUGEE'S SONG

I am the shadow behind barbedwires
with large round eyes under a hood
 laden with unwanted memories
nothing on the horizon certainly not Eiffel nor Rotterdam
nothing is more beautiful than my former life
blurred lines of before the past
 a locked house where creeping grass grows wild
I stand at the gate of well-guarded lands
my shadow stretches beyond their walls
I creep my way like a rabbit
hunted down no more than yesterday caught rejected
I try again sneaking through
 I found a ditch to relieve my sore body
retrace my steps?
too late too late I'm caught
in the great migration 'strap

Translated by Jean Poncet

THE SONG OF THE SEA

an exit door a horizon of hope I am
a dream of escape and
a dead end impassable
essential I unite I separate lands
on maps I'm just a colored surface
ô human scorn

Translated by Jean Poncet

PROCESSION

Shireen Abu Akleh is lying in a shiny coffin
shoulders carry her to church through the crowd

sun flags hands phones tears screams
blackhelmets
the coffin moves back it is a-
float
above a forest of faces
mourning bodies get beaten
the blackhelmets are not in mourning
a mourning for a mourning
blood for blood
the coffin moves back
hands draw a side
shoulders sag
 the coffin nosedives
 caught just before it touches the ground
feet mark time

filth
truncheons beat bodies
like on a wheat the shing floor

the Virgin Mary thought she had seen it all

Shireen Abu Akleh is lying in a shiny coffin
shoulders carry her through blows

what a row in Jerusalem
all of a sudden the Holy Fathers want to rise from the dead
and bestow their blessings on Shireen Abu Akleh

Shireen Abu Akleh who demanded nothing
Shireen Abu Akleh who just carried on her job
Shireen Abu Akleh

Translated by Jean Poncet

NO PREVIEW PICTURES I

the sea or I
which one speaks most?

*

the sea carries the fading sky
not a single seagull
the forlorn sea
rings out in the emptiness

*

deaf stones
wait for their improbable
disappearance

Translated by Jean Poncet

NO PREVIEW PICTURES II / APERÇUS INDISPONIBLES II

thick flesh of a giant lying on his side
ready to turn around and crush us,
in the half light the mountain displays
its monstrous crevasses.

Translated by Jean Poncet

NO PREVIEW PICTURES III / APERÇUS INDISPONIBLES III

waiting room
behind glass doors
bushes in the wind or convalescent bodies?

*

thoughts halt
at a precise point on the lino
nothing else around nothing else

*

folders folders russiandolls
glances at photos
pouting mouth raised eyebrows badly sorted sheets
the doctor holds back his words
but his body has already said it all

*

sign-posted corridors colored lines
on the floor and on the walls
a children's game
having fun leading us a stray?

Translated by Jean Poncet

POÈMES DE CLAIRE LAJUS: SÉLECTION VERSOPOLIS

Claire Lajus est créatrice et animatrice de la revue Ayna, revue numérique de poésie contemporaine turque.

Elle est également l'auteure de deux recueils de poésie, L'ombre remue, paru en 2018 aux éditions La Crypte (Hagetmau) et Aux aguets (L'Harmattan, 2020).

Une sélection de ses poèmes a été traduite en turc par Aytakin Karaçoban et publiée en janvier 2021 aux éditions Ve Yayınevi sous le titre Kulağı Kirişte avec une préface d'Özdemir İnce.

www.matrana.fr

DE LA PAROLE

un jour viendra il nous faudra parler de choses anciennes
sans empressement
les sortir de leur coque telle de la parole après beaucoup de
silence
modeler de l'invisible après n'avoir trouvé aucun mot
parler
elles nous sont familières comme nos ombres
cailloux dans la brèche de nos contradictions
un jour viendra il nous faudra remuer le temps assoupi dans nos
incertitudes
certaines choses seront renversées
débridée la parole entamera d'autres failles et

les géants couchés dans le silence s'ébranleront un à un

LE CHŒUR- LA CITE DE PALMYRE

ô mon gardien
la lente marche du temps saura recouvrir les plaies
mais aujourd'hui est l'heure tragique écoute
le pays
— gris gravats monticules parpaings fendus
carcasses de machines
de corps d'animaux —
le jour s'y lève avec peine sonné
par l'emprise de la nuit trop profonde trop étroite
puits affolant où les cris résonnent en vain
ô gardien
à Alep à Homs à Damas l'oxygène coule sous les fumées
les anciennes cartes postales racontent un mystère à l'œil qui
scrutent aujourd'hui le pays
mirages du désert au bout de la lunette incompréhensibles
écoute les bouches usées scandent sans relâche
le nom de leur quartier de leur vallée de leur région
prisonnière de mon sable je vois venir les guerriers
sans arme sinon mon nom ma beauté
ô mon gardien
la lente marche du temps saura recouvrir les plaies
mais aujourd'hui est l'heure tragique écoute

CHANT DU REFUGIE

je suis la silhouette derrière les barbelés
les grands yeux ronds au fond d'une capuche
chargé de souvenirs indésirables
rien à l'horizon surtout pas Eiffel ni Rotterdam
rien n'est plus beau que mon ancienne vie
lignes floutées d'un avant avant
maison fermée où le chiendent abonde
je suis aux portes de territoires gardés
mon ombre dépasse leurs murs
je me faufile comme un lapin
traqué pas plus qu'hier attrapé rejeté
je retente le passage
j'ai trouvé un fossé où peigner ma fatigue
revenir sur mes pas?
trop tard trop tard je suis pris au piège
de la grande migration

CHANT DE LA MER

une porte de sortie un horizon d'espoir je suis
un rêve d'échappées et
une impasse infranchissable
essentielle j'unis sépare des territoires
sur les cartes juste un aplat
ô mépris humain

CORTEGE

Shireen Abu Akleh est couchée dans un cercueil tout brillant
des épaules l’emmènent vers l’église à travers la foule

soleil drapeaux mains téléphones pleurs cris

casques noirs

le cercueil re

cule il sur

nage

au-dessus d’une forêt de visages

les chairs endeuillées sont frappées

les casques noirs ne portent pas le deuil

deuil pour deuil

sang pour sang

le cercueil recule

les mains s’écartent

les épaules fléchissent

le cercueil pique du nez

ratrapé avant de toucher sol

les pied piétinent

crasses

les matraques battent les chairs
comme sur une aire de battage du blé

la Vierge Marie croyait avoir tout vu

Shireen Abu Akleh est couchée dans un cercueil tout brillant
des épaules l'emmènent à travers les coups

quel raffut dans Jérusalem

les Saints-Pères veulent d'un coup ressusciter
et donner la bénédiction à Shireen Abu Akleh

Shireen Abu Akleh qui n'avait rien demandé

Shireen Abu Akleh qui faisait juste son métier

Shireen Abu Akleh

APERÇUS INDISPONIBLES I

de la mer ou de moi
laquelle parle le plus ?

*

la mer porte le ciel qui pâlit
pas une mouette
abandonnée la mer
résonne dans le vide

*

les cailloux sourds
attendent leur disparition
improbable

APERÇUS INDISPONIBLES II

Chair épaisse d'un géant couché sur le flanc
et prêt à nous écraser en se retournant,
la montagne expose dans la pénombre
ses crevasses monstrueuses.

APERÇUS INDISPONIBLES III

salle d'attente
derrière des portes vitrées
arbustes au vent ou corps convalescents ?

*

les pensées s'arrêtent
pile sur un point du lino
plus rien autour plus rien

*

dossier dossier poupées russes
coups d'œil sur des clichés
moue sourcils haussés feuilles mal classées
le docteur retarde sa parole
mais son corps a déjà tout dit

*

couloirs fléchés bandes de couleur
au sol et sur les murs
un jeu d'enfants
qui s'amuse à nous perdre ?